

בע"ה
שמחה, שכבה בוגרת
מתבוננים ובונים, מתנת השמחה
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

8. מתנת השמחה

מתבוננים ובונים
שכבה בוגרת

הרציונאל

חז"ל הגדירו את העושר במובן קרוב יותר למושג אושר, וקבעו: "אֵיזָהוּ עֶשֶׂיר? הַשֵּׁמֶחַ בְּחֻלְקוֹ" (פרקי אבות, ד', א). כלומר, האושר אינו נובע בהכרח מכמות הכסף והנכסים שיש לאדם אלא נובע מתוך מידה פנימית של סיפוק והשלמה, מתוך ראייה טובה של המציאות ופרשנות אופטימית למתרחש.

החברה המערבית מתייחסת אל האושר כאל תוצאה של מה שאתה משיג ורוכש, אולם אושר אינו דבר מקרי. אושר הוא עניין של תפיסה. יכול להיות אדם עשיר מאוד אך אומלל גדול ויכול להיות אדם חסר כל ובכל זאת מאושר. ההתבוננות החיובית על חלקנו מביאה אותנו לתחושת השמחה, לכן יהודי פותח את יומו בברכות השחר ומודה לה' על הברור והמובן מאליו, לכאורה. בשיעור זה נעניק לתלמידים במתנה כלי חשוב לחיים שיש בהם שמחה.

המטרות

- התלמידים יבינו את אמרת חז"ל "איזהו עשיר השמח בחלקו".
- התלמידים ילמדו להתבונן בחלקם ולשמוח.
- התלמידים יודו לה' על חלקם.

מבנה השיעור

- פתיחה: הזוכה המאושר (מליאה)
- שלב א': עצה במתנה (מליאה)
- שלב ב': קיבלתי את מתנת השמחה (מליאה)
- שלב ג': סוד הדברים הפשוטים (מליאה + קבוצות)
- סיכום: ברכת שחר אישית (עבודה יחידנית)

ההכנות הנדרשות

- יש לצלם את דף "מתנת השמחה" (נספח 1) כמספר תלמידי הכיתה.
- יש להכין מספרים, דבק וצבעים להכנת "מתנת השמחה" (נספח 1).
- יש לצלם את דף "סודוהו השמח בחלקו" (נספח 2) כמספר הקבוצות.

מהלך השיעור

פתיחה: הזוכה המאושר (מליאה)

- נאמר: אנו נספר כעת מקרה שהתרחש באחד מבתי הספר בארץ.

- **נספר:** המורה לימד בכיתה על נושא השמחה. הוא הכריז על תחרות נושאת פרסים: כל אחד יכתוב חיבור קצר בנושא השמחה והחיבור המוצלח יזכה בפרס. למחרת אסף המורה את החיבורים, קרא אותם והכריז על המנצח: יוסי שחר! יוסי היה מאד נרגש. המורה הקריא את החיבור שלו, שיבח אותו ונתן לו פרס עטוף בנייר צבעוני. יוסי פתח את המתנה וראה חבילת טושים זוהרים, בדיוק כפי שהיה צריך. יוסי הודה למורה ונראה מאושר.
- **אחר כך** קרא המורה: "יש לנו זוכה נוסף, דוד כהן!" המורה קרא את חיבורו של דוד, שיבח אותו והגיש לו מתנה עטופה בנייר צבעוני. דוד פתח את המתנה וראה מטוס על שלט שמתרומם מעט באוויר, מתהפך ומהבהב באורות צבעוניים. כל התלמידים קראו קריאות התפעלות ודוד היה מאושר.
- **נעצור ונשאל:** איך לדעתכם הרגיש יוסי? האם הוא נותר שמח?
- **נמשיך:** כל אותו הזמן הביט המורה ביוסי. הוא הבחין שהחינוך שהיה לו לאט-לאט נעלם מפניו ובמקומו מופיע פרצוף חמוץ ולא מרוצה. לבסוף אמר יוסי: "זה לא פייר! הפרס של דוד שווה יותר!"
- **נשאל:** מה ההסבר לכך ששמחתו של יוסי הופרה? מה הייתם מיעצים לו כדי שישאר שמח? (נכתוב חלק מהתשובות על הלוח)
- **הצעה:** נקיים בכיתה את הניסוי במקום הסיפור.

שלב א': עצה במתנה (מליאה)

- **נכתוב על הלוח:** "איזהו עשיר? השמח בקלקו". נסביר שזו עצתם של חכמים בפרקי אבות.
- **נשאל:** מה הכוונה לשמוח בחלק שלך? למה חז"ל מתכוונים במילה חלק? (נאזין לתשובות).
- **נאמר:** ראינו בפתיחה שברגע שיוסי השווה את החלק שלו עם החלק של חברו הוא חדל לשמוח. חכמים הכירו את התכונה הזו שיש בנו ולימדו אותנו סוד, עצה במתנה כיצד להימנע מעצבות ולהיות מסוגלים לשמוח תמיד.
- **נבקש מהתלמידים** להסביר במילים שלהם את העצה של חז"ל.
- **נשאל:** למה עוד מתכוונים חז"ל באומרים: "חלקו"? (החלק שלי זה כל מה שה' נתן לי: הורים, אחים, כישרונות, מנת משכל, כבוד, דברי שבח שאומרים לי. גם העובדה שדווקא אני קיבלתי פרס פשוט היא מה'. זה חלקי, ואם אתמקד רק בו אהיה בשמחה כמו ברגעים הראשונים שקיבלתי אותו לפני שידעתי שלמשהו יש חלק יותר שווה).

שלב ב': קיבלתי את מתנת השמחה (מליאה)

- **נספר את הסיפור הבא:**

ערב אחד פגשתי את שלומי. מייד הבחנתי ששלומי שמח במיוחד. היה לו אור על הפנים והוא ממש קרן. מאחר ואני סקרן מטבעי ולא כל כך ביישן ניגשתי אליו ושאלתי: "מה הסוד שלך? אתה זורח

משמחה?"

שלומי חייד אלי ואמר: "סיפור ארוך, אבל אם יש לך סבלנות אספר".
והוא סיפר: "כשהייתי בן 11 קיבלתי את מתנת השמחה מן האלוקים.
נסעתי על האופניים שלי, כשמשב רוח פתאומי הפיל אותי על הכביש במסלול של משאית
מתקרבת. המשאית דרסה אותי, ונאלצו לקטוע לי את הרגל.
שכבתי ימים רבים בבית החולים מיואש וכאוב.
הביקורים הרבים שזכיתי להם מקרובי משפחה וחברים לא הצליחו לעודד את רוחי.
אבל יום אחד הכול השתנה. אני זוכר היטב את מה שאירע אז.
בגלל הכאבים העזים נטלתי תרופות משככות כאבים. התרופות גרמו לי לישון הרבה.
באחד הביקורים נכנסו חבריי לכיתה ומצאו אותי ישן. כיוון שכך שוחחו בניהם בחופשיות.
למעשה הייתי מנומנם והצלחתי להבין כל מה שדברו. הם אמרו: "שלומי אומלל! איזה חיים
מחכים לו..." וחבר אחר אמר: "רחמנות, לחיות בלי רגל, מסכן..."
לא יכולתי לסבול את זה, את האופן שבו ריחמו עלי וקראו לי אומלל ומסכן. משהו בתוכי
התקומם. התאמצתי להרים את עצמי מהמיטה ואמרתי בקול נחוש: "אני לא מסכן ולא אומלל!
אל תרחמו עלי בבקשה. החיים שלי יהיו החיים הכי שווים, הכי שמחים, הכי-הכי... ואפילו יותר
מאי פעם..."
מאז אני מתאמץ לראות בכל דבר את הטוב והיפה ולשמוח. כשקשה לי אני נזכר בשיחה ההיא,
מתקומם בתוכי על הדברים ומחליט בכל פעם מחדש לחיות בשמחה. אני מודה לה' על שנתן בליבי
באותם רגעים לבחור בחיים שמחים. זו מתנה נפלאה שמלווה אותי כל יום.
לפעמים אני רואה איך החברים שלי מוטרדים מכל מיני דברים קטנים: האוטובוס שלהם איחר,
הם קבלו ציון נמוך במבחן, משהו העליב אותם... אבל אני – אני פשוט נהנה מן החיים".

- נשאל: לפי הסיפור - מהי מתנת השמחה? האם לדעתכם כל אחד יכול לקבל את המתנה הזו? במה זה תלוי?
- נחלק לכל תלמיד את דף "מתנת השמחה" (נספח 1) ונבקש למלא אחר ההוראות.
- נסביר: לתוך הקופסא תוכלו להכניס כל מה שיביא לכם שמחה או שיעזור לכם להיות שמחים: משפטים שיעזרו לכם לשמוח, החלטות משמחות ועוד.
זכרו: בידכם לקבוע את גודלה של מתנת השמחה שלכם!

שלב ג': סוד הדברים הפשוטים (מליאה + קבוצות)

- נקרא את השיר הבא:

כשיהודי קם עם שחר ופוקח את עיניו -
יום חדש ומרתק נפרש אז לפניו.
יש לו שאיפות להתקדם ולעשות
אך קודם כל דבר ראשון יאמר את הברכות:
"ברוך פוקח עיוורים" כי יש לי זוג עיניים.
"ברוך מלביש ערומים" כי יש לי מכנסיים.

בע"ה
שמחה, שכבה בוגרת
מתבוננים ובונים, מתנת השמחה
מפתח הלב מתוך אמונה, המינהל לחינוך דתי

"ברוך מתיר אסורים" כי אני חופשי ולא כבול,
"ברוך זוקף כפופים" - יציב ולא נפול.
ו"שעשה לי כל צרכי", ו"לעיף נותן הכוח",
אם אתבונן על מה שיש לי - אז באמת אוכל לשמוח!

- נשאל: מה מלמדות אותנו ברכות השחר? (הברכות מלמדות להתבונן ולהודות על הדברים שלכאורה ברורים מאליהם, לשמוח במה שיש וכך להתחיל את היום).
- נתחלק לקבוצות של שישה תלמידים.
- נבקש מכל תלמיד לכתוב על פתק לפחות שישה דברים שיש בחלקו ושהוא יכול לשמוח בהם.
- נבקש מכל תלמיד לדרג לעצמו את הדברים לפי חשיבותם ולבחור אחד.
- נבקש מכל קבוצה לבחור נציג שיאסוף מתוך הרשימות של כל חברי הקבוצה שישה דברים, דבר אחד מכל תלמיד.
- נבקש לתמצת את הדברים למילה אחת כך שיוצרו שש מילים ולמספר אותם מ-1 עד 6.
- נחלק לכל קבוצה דף סודוקו (נספח 2).
- ננחה כל קבוצה לכתוב על הסודוקו הריק את ששת המילים שיצרה במקום המספרים שבדף הדוגמא.
- נחלק לכל קבוצה דף סודוקו שהכינה קבוצה אחרת ונבקש לפתור אותו.

סיכום: ברכת שחר אישית (עבודה אישית)

- נבקש מכל תלמיד לכתוב ברכת שחר אישית ולהכניס למתנת השמחה שהכין.

נספחים:

ក្រុង
ក្រុង
ក្រុង

לדופן הסמוכה
והדבק
קפל

→ $\mathcal{C}_{\text{IGIG}}$

↑
DIGIG

קיפול
↓

קריטריון
↑

קיפול
↓

קפל
והדבק
לדופן הסמוכה
— —

קופל

↑
DIGIC

↑
CIGIG

↑
DIGIG

595
PETA
CLIGI CODE

קפל
והדבר
לדור הסמוכה
—
—

הוצאות:

גורו את הכותרת והדביקו על הדופן העליונה של הקופסא.
קשטו את הקופסא להנאתכם.
לתוך הקופסא תוכלו להכניס
כל מה שיביא לכם שמחה או שיעזור לכם להיות שמחים -
משפטים שיעזרו לכם לשמח, דברים טובים שיש לכם ועוד.
זכרו: בידכם לקבוע את גודלה של מתנת השמחה שלכם!

- ♦ לפניכם לוח סודוקו ריק ומתחתיו שתי הצעות למשחק.
- ♦ מספרו את המילים שיצרתם מ-1 עד 6.
- ♦ כעת בחרו אחת מהצעות המשחק והעתיקו את המילים במקום המספרים.
- ♦ הגישו את הלוח לפתירה לקבוצה שלידכם (פתרון המשחק בידי המורה).

הצעה 2 למילוי הלוח

	4	2			
			5	4	
	3	1			
			2	1	
	2	5			
			6	2	

הצעה 1 למילוי הלוח

	1			6	
6					3
			2		
		5			
2					5
	3			4	

פתרון 1 (למורה)

3	1	2	5	6	4
6	5	4	1	2	3
4	6	3	2	5	1
1	2	5	4	3	6
2	4	6	3	1	5
5	3	1	6	4	2

פתרון 2 (למורה)

5	4	2	3	6	1
1	6	3	5	4	2
2	3	1	4	5	6
4	5	6	2	1	3
6	2	5	1	3	4
3	1	4	6	2	5